

Microhistòries de Lloret

Relats de pirates, bandolers i contrabandistes

La Mina del Mas Cabanyes

Jou Ramírez Burgada

Finals del 40. La segona guerra mundial ja és acabada. Som al Mas de Cabanyes, propietat de la família Torras, els fabricants de paper de Girona. El mas de Cabanyes, un dels masos amb més terres de Lloret i Vidreres, havia estat un mas pròsper, amb vaques, aviram, boscos de suro, carboneres i que havia donat feina a molta gent de la zona, sota les ordres del masover de la casa, el meu avi Pere.

Les dues guerres seguides estan passant factura a la gent. Hi ha molta gana, misèria i poques possibilitats de tirar endavant. Tothom s'espavila com pot.

Un bon dia van aparèixer, al Mas de Cabanyes, un parell de personatges, molt ben vestits i clenxinats. Van demanar per "el noi". "El noi" era en Joan Burgada, el meu oncle i fill gran d'en Pere Burgada. L'avi acabava de morir feia poc i en Joan ja s'ocupava de la finca.

Un cop reunits al menjador tots tres, aquests homes van oferir a en Joan d'organitzar una colla de distribució i venda d'articles de contraban, a canvi d'una comissió important. En Joan s'hauria d'ocupar de rebre el material, que venia per mar, guardar-lo al mas i buscar una colla de nois disposats a transportar-ho tot. Ell hauria d'administrar i pagar les comissions de tots ells.

I així va ser.

En Joan es va convertir en el cap de la colla de Cabanyes; dedicats al contraban, on hi havia nois de Lloret, Vidreres i Tossa. Es dedicaren bàsicament a mercaderies com sucre, cafè i tabac, que deixen força marge i són de bon vendre.

El centre d'operacions és el mateix Mas de Cabanyes, on "la mina" fa les funcions de magatzem.

La mina és una font que brolla de l'aigua d'un pou subterrani, que avui encara existeix, i que tenia la curiosa característica que, movent una petita tanca, la mina es buidava ràpidament, el nivell de l'aigua baixava uns tres pams i apareixia en un costat lateral de la mina, una passera que permetia entrar dins una cova interior. Aquest accés era totalment invisible si el nivell de l'aigua de la mina no descendia. Dins la cova el corriol d'aigua s'obria en dos i formava una illa de roca, totalment eixuta, que permetia guardar-hi coses sense que es mullessin i amagades de la vista de tothom.

En algun moment de la guerra civil, dins la mina, s'hi amagaren, amb èxit; uns quants republicans perseguits.

Aquesta operació de buidatge per poder accedir dins la mina, estava encarregada a la petita de les germanes d'en Joan, la Maria (la meva mare). El fet de ser menuda ajudava a les maniobres i ella estava encantada de ser útil al seu germà gran. Val a dir que aquest misteri de la tanca per buidar la mina era un secret dels masovers del mas i que ningú més coneixia. Segurament els anteriors masovers van passar la informació a la nostra família.

Els dos personatges misteriosos, abans esmentats, són els que subministren material a en Joan descarregant unes barques a la Cala Morisca. Una mica més amunt de la cala, en Joan i la seva colla, es van cuidar de construir-hi un cau, que anomenaven "El Secret", on els sacs de "genero" dormien un parell de nits ben amagats. El secret tenia uns tres metres de fondària i coronava el penya-segat. Després, els nois de la colla, carregaven els sacs i fardells a l'esquena, es passaven una faixa pel cap per acomodar bé el pes i els portaven cap a la carretera de Tossa a Lloret i allà uns camions -d'un transportista de Maçanet- carregaven els paquets per portar-los a Cabanyes. Tot això es feia de nit i a unes hores pactades, per tal que els camions o carros puguin descarregar-ho tot dins la mina.

Un cop tot estava dins la mina, quedava guardat uns dies (menys els sacs de sucre, que agafaven humitat, i els guardaven al menjador de la casa darrera un discret separador) i aleshores quan tot estava tranquil i el repartiment organitzat, els camions dels dos clenxinats, ho carregaven de nou i s'ho emportaven tot.

La colla de Cabanyes va funcionar molt bé durant un parell d'anys ben bons, amb algun ensurt de tant en tant, però res que no es pogués solucionar fent un regalet al guàrdia civil de torn.

Així i tot, a vegades, els regalets no funcionaven i algun dels nois era arrestat. Mentre durava la seva absència, en Joan es cuidava d'enviar la seva paga setmanal a la família. Mai estaven més de dues o tres setmanes engarjolats.

Val a dir que el nivell de confiança i companyonia entre tots els membres de la colla era molt alt. Fins i tot, entre les diferents colles de la comarca (que n'hi havia unes quantes) es mantenia una discreció i lleialtat a prova de foc.

Aquell dissabte de juny de 1946, però, la meua mare no l'oblidarà mai: Van aparèixer uns guàrdies civils, acompanyats d'un paleta de Lloret, per fer un escorcoll exhaustiu al mas de Cabanyes. Algú els havia dit que, a Cabanyes, s'amagaven productes de contraban dins el pou de la casa i que s'hi entrava per la mina. Que la nena petita de la casa era la que hi entrava.

Van fer formar tota la família davant la mina: en Joan, la Carme, la Quimeta, la Pepita, la petita Maria, l'àvia Carolina, la Florentina (la dona d'en Joan), el mosso de la casa. Els van preguntar un cop i un altre per l'entrada al pou. Tothom deia que no sabien de què els estaven parlant.

Un dels guàrdies civils va perdre la paciència i va apartar la petita Maria per poder interrogar-la amb més intensitat. Com entres dins la mina? Com es baixa al pou?

La petita Maria els deia que ella no sabia com.

Aleshores van cridar al paleta. Em sap greu no saber el nom d'aquest paleta de Lloret, perquè va estalviar-li uns quants problemes a la meva mare i m'hagués agradat agrair-li el fet. Un guàrdia civil li diu al paleta: Pot aquesta nena baixar al pou? Com es pot fer això? I l'hi va indicar que fes una inspecció de l'entrada de la mina.

El paleta va dir que ell no veia com una nena podria fer això, De fet, va dir, ni ell mateix sabia com baixar a aquest pou, francament.

Això va fer desviar l'atenció dels guàrdies civils cap al mosso, un noi jove d'uns 14 anys, molt tímid i molt treballador, segons m'ha explicat ma mare. Aquest noi, darrere la casa on ningú els veiés, va rebre una sessió de preguntes acompanyades de cops de puny i puntades de peu. Havia d'explicar com s'entrava dins la mina. Però les garrotades no van aconseguir res més que molts crits i llàgrimes per part del mosso. Aquí és on va entrar, de nou, la petita Maria que es va posar entre el mosso terroritzat i els guàrdies civils, mentre cridava als guàrdies dient-li's que no li peguessin més.

Devia cridar fort perquè la cosa es va acabar aquí. Els guàrdies civils van girar cua i tothom va poder anar a socórrer al pobre noi.

Aquest episodi va generar molt d'enrenou perquè la informació de la guàrdia civil era massa detallada. Algú els havia d'haver delatat. Això va comportar la fi de la colla i una llarga detenció per a algun dels nois de la colla. En Joan va estar arrestat tres mesos. Totes les colles de la zona van estar un temps inactives per por del delator misteriós. Ningú va saber mai qui havia estat.

Ningú?

Any 2002, a la urbanització del Puigventós (Vidreres), els meus pares estan passant un cap de setmana a la torreta que tenen llogada. Asseguts tranquil·lament a la terrassa de la casa, veuen aparcar una petita furgoneta blanca.

El conductor surt i els diu: Voleu ous de pagès? Són de casa.

Els meus pares diuen que si i s'acosten a la furgoneta per veure el que porta. Parlant amb el venedor d'ous, ma mare li diu... No ens coneixem? I parlant, parlant resulta que aquell home fou un dels nois de la colla de Blanes, competència de la colla de Cabanyes. Preguntat per l'episodi de la delació (ma mare no ha oblidat mai aquell dia), va i els diu: Jo sé qui va ser el que us va denunciar.

El meu pare i la meva mare es van mirar estupefactes. A la meva mare li va venir al cap la imatge del mosso ensangonat i va pensar: Jo vaig i el mato.

L'home dels ous va prosseguir amb una rialla: Però ja feu tard... es va morir fa un parell d'anys.

Els va dir qui era i com va anar tot plegat. En una detenció d'uns membres de la colla de Blanes, un d'ells, sota tortura sembla ser, va explicar detalls de la colla de Cabanyes per tal d'estalviar problemes a la colla de Blanes. Coses de la competència.

Està bé que les històries tinguin un final, no?

I la mina? Existeix encara?

La font encara brolla, sí. La mina i la cova interior, però, van ser enfonsades, durant les obres de la urbanització d'Aiguaviva pel pes de les màquines excavadores. La gran casa pairal, convertida en bar, que es veu a l'entrada de la urbanització, a l'esquerra del pont, és el Mas de Cabanyes.

La font de Cabanyes, 2010

La casa pairal de Cabanyes, 2010